

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HOÁ HÀ NỘI
KHOA VĂN HOÁ DU LỊCH

KHAI THÁC LỄ HỘI YÊN THẾ PHỤC VỤ DU LỊCH

KHOÁ LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn : THS. LÊ TUYẾT MAI

Sinh viên thực hiện : TRẦN THỊ NHUNG

Lớp : VHDL 17A

Niên khoá : 2009 – 2013

HÀ NỘI - 05/2013

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	3
3. Mục đích, yêu cầu nghiên cứu.....	4
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	4
5. Phương pháp nghiên cứu.....	4
6. Bố cục của khóa luận	5
CHƯƠNG 1: KHÁI QUÁT VỀ LỄ HỘI YÊN THẾ	6
1.1. Sơ lược về huyện Yên Thế	6
1.2. Diễn trình của lễ hội Yên Thế	11
1.3. Những giá trị của lễ hội Yên Thế	26
Tiểu kết chương 1	35
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG VIỆC KHAI THÁC LỄ HỘI YÊN THẾ PHỤC VỤ DU LỊCH	37
2.1. Công tác tổ chức, quản lý lễ hội Yên Thế.....	37
2.2. Hoạt động tuyên truyền, quảng bá du lịch lễ hội Yên Thế	42
2.3. Cơ sở hạ tầng vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch lễ hội.....	47
2.4. Khách du lịch và doanh thu	52
2.5. Nguồn nhân lực phục vụ du lịch lễ hội Yên Thế.....	57
Tiểu kết chương 2	61
Chương 3: GIẢI PHÁP CHO VIỆC KHAI THÁC LỄ HỘI YÊN THẾ PHỤC VỤ DU LỊCH	63
3.1. Hoàn thiện công tác tổ chức, quản lý lễ hội.....	63
3.2. Khôi phục và bảo tồn các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể của nghĩa Yên Thế	65

3.3. Phát huy tiềm năng, thế mạnh về bản sắc văn hóa của vùng Yên Thế làm phong phú các hoạt động phân hội	69
3.4. Nâng cao ý thức của người dân về vai trò của lễ hội đối với sự phát triển kinh tế - xã hội	72
3.5. Hoàn thiện cơ sở hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch ..	74
3.6. Tăng cường công tác tuyên truyền, quảng bá lễ hội và du lịch lễ hội Yên Thế	75
3.7. Đào tạo, củng cố nguồn nhân lực phục vụ du lịch lễ hội.....	79
3.8. Phát triển du lịch lễ hội gắn với phát triển cộng đồng.....	82
Tiêu kết chương 3	85
KẾT LUẬN	86
TÀI LIỆU THAM KHẢO	88
PHỤ LỤC	90

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Ngày nay du lịch đã trở thành một nhu cầu không thể thiếu trong đời sống văn hóa - xã hội của các nước. Ở những nước kinh tế phát triển, hàng năm có đến một nửa dân số đi du lịch. Nhiều nước coi du lịch là ngành kinh tế mũi nhọn, ngành “xuất khẩu tại chỗ” hay ngành “ngoại giao” không cần đại sứ, là một trong những chỉ tiêu để đánh giá mức sống của người dân. Cùng với sự gia tăng quốc tế hóa sản xuất và đời sống của thời đại, sự phát triển của cách mạng khoa học kỹ thuật- công nghệ, du lịch đang và sẽ trở thành một hiện tượng xã hội, một nhu cầu phổ biến, biểu thị sự nâng cao mức sống vật chất và đời sống tinh thần.

Bước sang thế kỷ XXI, ngành du lịch sẽ ngày càng phát triển. Việt Nam đã và đang trở thành điểm đến an toàn cho mọi du khách với bề dày truyền thống lịch sử mấy nghìn năm. Ở bất cứ nơi đâu trên đất nước Việt Nam, ta cũng bắt gặp những dấu tích ghi chiến công của ông cha ta trong quá trình dựng nước và giữ nước. Nguồn tài nguyên phong phú và đa dạng (các di tích lịch sử văn hóa, các làng nghề truyền thống, phong tục tập quán, các lễ hội...) chính là tiềm năng to lớn cho sự phát triển du lịch.

Thật vậy, trong nhiều năm qua, lễ hội truyền thống ở Việt Nam có những thăng trầm: có khi lắng xuống, có khi lại phát triển ồ ạt, thiếu tính tổ chức. Trong những nguyên nhân của thời kỳ lắng xuống ấy, có thể kể đến những nguyên nhân khách quan như chiến tranh hay kinh tế nước nhà còn nhiều khó khăn; trong những nguyên nhân chủ quan, phải kể đến nhận thức và cách thức quản lý của các nhà quản lý văn hóa - xã hội. Có lúc lễ hội bị coi là một sự lãng phí, tốn kém tiền của nhân dân, là mê tín dị đoan... nên lãnh đạo của nhiều địa phương đã đưa ra những quyết định quản lý lễ hội nặng về cấm đoán hành chính, thiếu căn cứ khoa học. Chính vì thế, nhiều lễ

hội truyền thống không được vận hành theo đúng quy luật của văn hóa, nhiều giá trị văn hóa đặc sắc của lễ hội theo đó cũng bị mai một.

Lễ hội đã đóng góp một phần không nhỏ vào hoạt động du lịch. Do đó vấn đề đặt lên hàng đầu trong thời kỳ đất nước ta bước vào con đường hội nhập hiện nay là làm sao khai thác được các lễ hội theo hướng bền vững cho hoạt động du lịch, mà không mất đi giá trị truyền thống vốn có của nó. Đây là một lý do thực tiễn góp phần không nhỏ vào việc định hướng những bước đi lâu dài trong việc phát triển du lịch góp phần đẩy mạnh phát triển kinh tế đất nước.

Bắc Giang được cả nước biết đến không chỉ là một thành phố anh hùng trong kháng chiến mà còn là một thành phố anh hùng trong công cuộc công nghiệp hóa – hiện đại hóa. Bắc Giang vững bước đi lên trong đó có phần đóng góp không nhỏ của ngành Du lịch. Khi du lịch được coi là “ con gà đẻ trứng vàng” thì nhân tố không nhỏ góp phần thúc đẩy du lịch Bắc Giang phát triển, đó chính là lễ hội.

Bắc Giang là một vùng đất cổ giàu truyền thống văn hóa, lịch sử. Hiện nay toàn tỉnh có 2.230 di tích lịch sử văn hóa, kiến trúc đặc sắc (trong đó có hơn 500 di tích đã được xếp hạng), là nơi có nhiều lễ hội. Nổi bật phải kể đến là lễ hội Yên Thế - lễ hội có quy mô lớn nhất của thành phố Bắc Giang.

Lễ hội Yên Thế là lễ hội tôn vinh thủ lĩnh Hoàng Hoa Thám, được tổ chức tại đền Phồn Xương – đại bản doanh của nghĩa quân Yên Thế trong những năm cuối thế kỷ XIX đầu thế kỷ XX. Lễ hội với những nghi thức đã thành hệ thống có khả năng giúp con người tu dưỡng, trau dồi đạo đức, thỏa mãn chiều sâu tình cảm, tâm lý nhằm điều hòa cuộc sống. Những nghi thức được thực hiện hàng năm, chứa đựng trong nó sự huyền bí và sức sống của một thời kỳ chói lọi trong lịch sử chống giặc ngoại xâm của dân tộc ta. Lễ hội giàu tính nhân văn, tinh thần thượng võ, là nét đẹp văn hóa của người Bắc Giang xưa và nay.

Trên cơ sở của nhận thức nêu trên, em mạnh dạn chọn đề tài “ Khai thác lễ hội Yên Thế phục vụ du lịch” để nghiên cứu nhằm góp phần nhỏ bé của mình vào việc phát triển du lịch tỉnh Bắc Giang trong tương lai.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Vấn đề nghiên cứu lễ hội Yên Thế phục vụ phát triển du lịch tuy mới nổi lên trong thời gian gần đây nhưng đã được các nhà khoa học quan tâm.

Nhiều hội thảo khoa học đã được tổ chức, trong đó các nhà nghiên cứu, các nhà quản lý... đã đề cập tới các nội dung như: *những ảnh hưởng của phong trào khởi nghĩa Yên Thế trong thế kỷ XX và đầu thế kỷ XXI; mối quan hệ giữa các sỹ phu yêu nước với phong trào khởi nghĩa Yên Thế; nhân dân Bắc Giang với cuộc khởi nghĩa Yên Thế; bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử của cuộc khởi nghĩa Yên Thế; vai trò của lễ hội Yên Thế trong đời sống văn hoá hôm nay.....*

Nhân kỷ niệm 125 năm cuộc khởi nghĩa Yên Thế, ngày 15/03/2009, UBND tỉnh Bắc Giang phối hợp với Hội Khoa học lịch sử Việt Nam đã tổ chức Hội thảo khoa học: *“Bảo tồn và khai thác các giá trị di sản văn hoá về phong trào khởi nghĩa Yên Thế”*.

Bản tham luận của G.S. Đinh Xuân Lâm *“vai trò của phong trào khởi nghĩa Yên Thế đối với lịch sử dân tộc”*.

Nguyễn Hữu Quý với bản tham luận *“ Yên Thế, tháp thoáng bóng xưa”*.

T.S. Bùi Văn Thành, Đỗ Tuấn Khoa, Vi Thị Tinh, Nguyễn Thị Nga, Nguyễn Tuấn Nghiệp, Nguyễn Quyết Chiến, Nguyễn Thị Linh (2009) - *Lễ hội dân gian ở Yên Thế*. NXB Thế Giới.

Tuy nhiên, trên đây chỉ là các tham luận trong các hội thảo khoa học với các nghiên cứu rất khái quát. Còn các sách đã xuất bản hiện nay chủ yếu giới thiệu tổng hợp chung về lễ hội Yên Thế. Chưa có công trình nào nghiên cứu về lễ hội Yên Thế với phát triển du lịch ở vùng đất này.

3. Mục đích, yêu cầu nghiên cứu

3.1. Mục đích

Nghiên cứu đề tài này, em mong muốn được đóng góp một phần nhỏ bé của mình vào việc tìm hiểu lễ hội Yên Thế để phục vụ du lịch. Đồng thời đưa ra một số giải pháp nhằm thúc đẩy việc thu hút khách du lịch đến với lễ hội Yên Thế - Bắc Giang.

3.2. Yêu cầu

Đề tài tập trung vào nghiên cứu các vấn đề sau:

- + Giới thiệu tổng quan về lễ hội Yên Thế.
- + Đánh giá thực trạng việc khai thác lễ hội Yên Thế phục vụ du lịch.
- + Đưa ra một số giải pháp để khai thác lễ hội Yên Thế phục vụ du lịch.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng

Toàn bộ diễn trình lễ hội Yên Thế và các hoạt động khai thác lễ hội Yên Thế phục vụ du lịch.

4.2. Phạm vi

Đề tài giới hạn trong phạm vi huyện Yên Thế.

Tài liệu về khai thác lễ hội Yên Thế phục vụ du lịch được lấy từ các năm 2009 đến nay.

5. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp nghiên cứu được sử dụng cho khóa luận này là phương pháp tổng hợp bao gồm: phương pháp khảo sát thực địa, nghiên cứu các tài liệu có liên quan từ nhiều nguồn khác nhau sau đó phân tích, so sánh và tổng hợp, đưa ra các giải pháp khai thác lễ hội Yên Thế phục vụ du lịch.

6. Bố cục của khóa luận

Khóa luận bao gồm Mở đầu, Kết luận và 3 chương:

Chương 1: Tổng quan về lễ hội Yên Thế

Chương 2: Thực trạng việc khai thác lễ hội Yên Thế phục vụ du lịch

Chương 3: Giải pháp cho việc khai thác lễ hội Yên Thế phục vụ du lịch

Ngoài ra còn có các phần: Tài liệu tham khảo và Phụ lục.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Trần Thuý Anh (2004) , *Thế ứng xử của xã hội cổ truyền người Việt châu thổ Bắc Bộ qua một số ca dao tục ngữ*. NXB Đại học quốc gia.
2. Phan Hữu Dật (1992) , *Văn hoá lễ hội các dân tộc Đông Nam Á*. NXB Văn hoá Dân tộc.
3. Đỗ Kim Định – *Nâng cao chất lượng quản lý và tổ chức lễ hội*.
4. PGS.TS Lê Như Hoa (1996) – *Phát huy bản sắc văn hóa Việt Nam trong bối cảnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa* – NXB Văn Hóa Thông tin – 1996.
5. Vũ Ngọc Khánh - Võ Văn Cận - Phạm Minh Thảo (2004), *Lễ hội trong cộng đồng các dân tộc Việt Nam*. NXB Văn hoá thông tin.
6. Nguyễn Quang Lê (2001) , *Khảo sát thực trạng lễ hội truyền thống của người Việt Nam ở Đồng bằng Bắc Bộ*. NXB Khoa học Xã hội.
7. GS.TS Hoàng Lương – *Lễ hội truyền thống các dân tộc Việt Nam các tỉnh phía Bắc*. NXB Thông Tin và Truyền Thông.
8. Nhiều tác giả (2000) – *Kho tàng lễ hội cổ truyền Việt Nam*. Nxb Văn hóa dân tộc – Tạp chí Văn hóa nghệ thuật, Hà Nội.
9. Đông Phong (1997) – *Về nguồn văn hóa cổ truyền Việt Nam* – NXB Mũi Cà Mau – 1997.
10. Dương Văn Sáu (2004) – *Lễ hội Việt Nam trong sự phát triển du lịch*. Trường Đại học Văn Hóa Hà Nội
11. Hoàng Mạnh Thắng – *Lễ hội cổ truyền ở Hưng Yên sự biến đổi hiện nay*. NXB Lao động.
12. Bùi Thiết (1975) *Từ điển Lễ hội Việt Nam*. NXB Văn Hóa Hà Nội
13. PGS. Nguyễn Minh Tuệ và các tác giả (1996) – *Địa lý du lịch* – NXB Thành Phố Hồ Chí Minh – 1996.

14. Lâm Bình Tường - Vụ văn hóa quần chúng và thư viện (1993) – Hội nghị hội thảo về lễ hội.
15. TS. Bùi Văn Thành, Đỗ Tuấn Khoa, Vi Thị Tĩnh, Nguyễn Thị Nga, Nguyễn Tuấn Nghiệp, Nguyễn Quyết Chiến, Nguyễn Thùy Linh – *Văn hóa Yên Thế, lễ hội dân gian*. NXB Thế giới.
16. Trần Quốc Vượng - Lê Văn Hào (1976) , *Mùa xuân và phong tục Việt Nam*. NXB Văn hoá. Hà Nội - 1976.